

منطق طیر عطار نیشابوری

و

منطق سیر سالک ایرانی

محمد پیر حیاتى (مونس)

www.ketab.ir

انتشارات تیرگان

سرشناسه: پیرحیاتی، محمد
عنوان و نام پدیدآور: منطق طیر عطار نیشابوری و منطق سیر سالک ایرانی/
محمد پیرحیاتی (مونس).
مشخصات نشر: تهران: تیرگان، ۱۴۰۰.
مشخصات ظاهری: ۳۸۸ ص.
شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۳۲۴-۵۶۳-۱
وضعیت فهرست نویسی: فیبا
موضوع: عطار، محمد بن ابراهیم، ۵۳۷-۴۶۲۷ ق. منطق الطیر — نقد و تفسیر
موضوع: پیرحیاتی، محمد، ۱۳۴۲- — نقد و تفسیر
موضوع: آداب طریقت
موضوع: شعر عرفانی فارسی — قرن ۶ق. — تاریخ و نقد
موضوع: شعر عرفانی فارسی — قرن ۱۴
رده بندی کنگره: PIR ۵۰۴۹
رده بندی دیویی: ۳۱/۱۴۸
شماره ثبت: ۸۴۶۸۷۵۱

انتشارات تیرگان

تهران، صندوق پستی: ۱۱۴-۱۷۱۸۵، تلفن: ۶۶۴۶۷۵۸۹ و ۹۱۲۶۱۱۵۱۲

Email: tati_pub@yahoo.com/ www.tirganpub.com

منطق طیر عطار نیشابوری و منطق سیر سالک ایرانی محمد پیرحیاتی (مونس)

طراح جلد: حسین فیلی زاده

لیتوگرافی صف • چاپ خانه حیدری • صحافی حیدری
نوبت چاپ نخست: ۱۴۰۰ • شمارگان ۵۰۰ نسخه

شماره نشر: ۷۷۲

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۳۲۴-۵۶۳-۱

قیمت ۹۹۰۰۰ تومان

فهرست

پیشگفتار (سیمرغ بازخوانی و هویت اندیشی سالک ایرانی).....	۱۴
پیش در آمد: سیمرغ بازخوانی و دیگریذیری در حکمت پشت دل.....	۴۱
وادی اول سالک پرنده: مقام طلب در منطق الطیر عطار نیشابوری و مرحله اثیری در خاک نشینی حکمت پشت دل.....	۱۲۹
پیوستی اول.....	۱۳۶
وادی دوم سالک پرنده: مقام عشق در منطق الطیر عطار نیشابوری و مرحله گرایش در حکمت پشت دل.....	۱۴۸
پیوستی دوم.....	۱۵۴
وادی سوم سالک پرنده: مقام معرفت در منطق الطیر و مقام علم دیداری در حکمت پشت دل.....	۱۶۵
پیوستی سوم.....	۱۷۳
وادی چهارم سالک پرنده: مقام استغنا در منطق الطیر و مقام دل نشینی در حکمت پشت دل.....	۱۸۳
پیوستی چهارم.....	۱۸۷
وادی پنجم سالک پرنده: مقام توحید در منطق الطیر و مقام نور آشنا در حکمت پشت دل.....	۱۹۳
پیوستی پنجم.....	۱۹۷
وادی ششم سالک پرنده: مقام حیرت شناسی در منطق الطیر و مقام ناشناخته شناسی در حکمت پشت دل.....	۲۰۵
پیوستی ششم.....	۲۱۰

پیشگفتار (سیمرغ بازخوانی و هویت اندیشی سالک ایرانی)^۱

«آن که در ادبیاتش

نام و یاد ایران نیست

شک مکن که باطنش

مثل زبانش انیرانی است

سالک پرنده‌ای مثل سیمرغ

ذات نشین فردوسی و عطار ایرانی است

پیامبر اعظم نام ایران تا ثریا برد

سلمان فارسی امروز سردار سلیمانی است»^۲

(مونس)

... سالیان درازی است که شاهد دهخدا، گرایش و کوشش سالک ایرانی-استاد محمد پیرحیاتی (مونس)- به بازخوانی، بازاندیشی و بازنویسی سیر تکامل اندیشگی انسان ایرانی در «حکمت پشت دل» جویش هستیم. شاید پرداختن به «سیر تکامل اندیشگی انسان ایرانی» که اغلب با رویکرد تطبیقی نیز همراه بوده است یکی از اصلی‌ترین و مهم‌ترین مسائل و موضوعات نهفته در «حکمت پشت دل» باشد که بی‌گمان بازخوانی، بازاندیشی و بازآفرینی‌اش را شامل دستاوردهای تازه و البته قابل تأمل نیز نشان خواهد داد. به همین دلیل ما پیشگفتار خود در کتاب حاضر- «منطق طیر عطار نیشابوری و منطق

۱. پیشگفتار کتاب حاضر اقتباسی آزاد از «سیر تکامل اندیشگی انسان ایرانی در حکمت پشت دل» اثر محمد پیرحیاتی (مونس) است.

۲. تمامی اشعار و جملات داخل کیومه از آثار چاپ‌شده و چاپ‌نشده‌ی محمد پیرحیاتی (مونس) است.

سیر سالک ایرانی»- را «سیمرغ بازخوانی و هویت اندیشی سالک ایرانی» نام‌گذاری کرده‌ایم.

«بازخوانی را چو راز می‌بینیم

بازاندیشی را نیاز می‌بینیم

تاویل تجلی را به نوری آشنا

در حکمت پشت دل نماز می‌بینیم»

(مونس)

همان‌طور که می‌دانیم استاد مونس در آثار «قبلی و قلبی» خود، «علت و دلیل» پرداختن به «سیر تکامل اندیشگی انسان ایرانی» را همانا «هویت ایرانی اسلامی»- شیعی- خویش یاد می‌کند و در این راستا به سراغ عرفا، حکما، فلاسفه، شعر، متفکران، نویسندگان، هنرمندانی و ... می‌رود که به‌نوعی مستقیم و غیرمستقیم به «سیر تکامل اندیشگی انسان ایرانی» پرداخته‌اند.

«هویت درک اسرار شهود است

تهی گشتن ز تکرار و جمود است

به هرجایی که سالک پای بگذاشت

به یک‌پا در افق دیگر عمود است»

(مونس)

با این تعریف می‌توان دریافت که استاد مونس به‌مثابه پایه‌گذار «حکمت پشت دل» در راستای هویت ایرانی اسلامی- شیعی- خویش به‌نوعی خود را

در گروه «هویت اندیشان»^۱ ایران زمین قرار می‌دهد تا تفاوتش با «دین اندیشان» در حوزه‌ی علوم دینی را نیز آشکار کرده باشد.

«من گوهری

در خراباتِ ذات، نورانی و درخشان در آورده‌ام

من سالکی

از پشت دل دلیر و باایمان در آورده‌ام

من سیمرغی ذات نشین

به حکم آن پیر از سرزمین ایران در آورده‌ام

حسین پیر من است

سرمدور را با عشق و تکبیر در خراسان در آورده‌ام

پرچم کشورم ایران

الله‌اش مدور است، الله‌اکبر را با قرآن در آورده‌ام»

(مولانا)

بدین ترتیب است که «هویت اندیشی» آن‌هم در «سیر تکامل اندیشگی انسان ایرانی»، نمی‌تواند محدود به تفکر دینی و «دین اندیشی» گردد بلکه «دین اندیشی» و «تفکر دینی» در دل «هویت اندیشی» ایرانیان است که خود را به رخ می‌کشد. آن‌چنان‌که از نظر تفکر اساطیری، تاریخی، جغرافیایی، زبانی و ... نیز شاهد سابقه و صبغه‌ای در بستر فرهنگی، حکمی، فلسفی، ادبی و هنری و ... در نزد ایرانیان بوده و همچنان هستیم.

۱ اصطلاح هویت اندیشان و دین اندیشان را از کتاب «هویت اندیشان و میراث فکری احمد فردیس» اثر محمد منصور هاشمی وامدارم.